

11400 Младеновац– Стојана Новаковић 2– Тел. 011/8231-331, Факс. 011/8233-417
e-mail: pss.kosmaj@my-its.net

Аутори: дипл.инг.Виолета Величковић, дипл.инг Љиљана Крсмановић, дипл.инг Бранислав Радовановић, дипл.инг.Предраг Перић и инг.Драгољуб Глишић

СУЗБИЈАЊЕ ГЛОДАРА

Сузбијање глодара у стрним житима

Појава штетних глодара(пољских мишева,хрчака),знатно угрожава не само производњу стрних жита,већ укупну биљну производњу.

Пољски мишеви уништавају тек посејано семе,а настављају штетну активност и након ницања усева,те долази до празних,ћелавих места на житним пољима већ током јесени.

Посебну пажњу треба обратити на поља где је предусев била шећерна репа,луцерка, и слично.Интезитет напада се одређује на основу броја активних рупа по једном хектару.Заштити се приступа тек уколико на једном хектару постоји више од 500 активних рупа, и то једним од следећих препарата,разбацавањем мамака у активне рупе по упутству произвођача препарата:KLERAT; SURADILON-ZRNA; CINKFOSFID МАМАК;SUCIRON; BARAKI PELETE; и др.

Сузбијање глодара у другим ратарским културама

На луцериштима,дрвеној детелини и пољима под крмном смешом обавезно је праћење бројности пољских мишева и волухарица.Битно је да се утврди да ли је бројност популације у опадању или у порасту.Заштити ових поља од глодара приступа се тек ако има више од 500 активних рупа на једном хектару истим препаратима као за стрна жита.

Сузбијање глодара у воћњацима и воћним расадима

Воћњаци,посебно расадници и вишередни млади воћњаци су осетљиви на штете од глодара.Неопходно је одредити о којим глодарима се ради што је важно за избор мера заштите.

- Оштећења корена и коре испод површине најчешће проузрокоју дугорепи мишеви.

Овако оштећена стабла у пролећеобично пролистају али имају ситније лишће и често се осуше.Ако се откопа око стабла,видеће се да је дошло до прстеновања и да је кора у корену огуљена.Заштити од ове штеточине се приступа уколико је број активних рупа већи од 10 по једним хектару.Сузбијање се изводи у зимском периоду када нема плодова у воћњаку. По правилу успех зависи од разбацавања мамака по сувом времену,тако да ову меру треба усклатити са временском прогнозом.Могу се применити препарати: KLERAT; SURADILON-ZRNA;CINKFOSFID МАМАК; BARAKI PELETE; MERLEP;BRODISAN; и др.

Поред дугорепих мишева оштећење коре и корена могу изазвати и волухарице.

Заштита је иста као за дугорепе мишеве,с тим што трба обратити пажњу на примену цинкфосфид мамака у воћњацима који су близу водених токова,јер може доћи до спирања у воду услед јачих киша или поплава.

Младе засаде треба обавезно заштитити од зечева и других животиња стављањем заштитне мреже или премазивањем средствима (ТИРАМ, крв животиња, разним смешама са уљем).

ФИЗИОЛОШКИ ПРОЦЕСИ У ПЛОДОВИМА НАКОН БЕРБЕ

Воћни плодови након бербе настављају да живе, односно у њима се дешавају физиолошки и биохемиски процеси. Убрани плодови и даље дишу, користећи кисеоник из околне средине, при чему се ослобађа угљен диоксид и топлота. Исто тако, плодови транспирацијом губе воду. Ово узрокује смрежување плодова и губитак сочности. Током складиштења, плодови излучују етилен и секундарне метаболите, врши се разлагање хролофила, трансформација скроба у моносахариде, формирање каротиноида, синтеза ароматичних материја и снижавање танина. Сви наведени физиолошки процеси су, мање или више међусобно повезани и на различите начине утичу на дужину и квалитет чувања плодова воћака у складиштима.

Дисање плодова је процес у којем се ослобађа енергија потребна за обављање метаболитичких активности које се дешавају у плоду, како пре, тако и након бербе. Дисање се одвија у ћелијама ткива и основни супстрати за одвијање овог процеса су глукоза и фруктоза. Наведени процес дисања се дешава у присуству довољних количина кисеоника и назива се аеробно дисање. Уколико из било којих разлога, дође до смањења концентрације кисеоника у спољној средини, плодови прелазе на анаеробно дисање. У овом процесу се, као крајни продукти, јављају алкохол и ацеталдехид. Ослобођени алкохол токсично делује на ткиво плода. О овоме се посебно мора водити рачуна у модерним складиштима са контролисаним атмосфером (УЛО).

Интезитет дисања плодова у складишту је посебно значајан параметар за чување плодова. Интезитет дисања зависи од врсте воћа, степена зрелости, епохе сазревања воћа, сортни карактеристика и др. Тако интезитет дисања је највећи у зеленим плодовима, а са сазревањем се смањује. Интезитет дисања плодова зависи и од температуре складишта и концентрације кисеоника.

Интезитет дисања увелико зависи од воћне врсте и сорте. Генерално, коштичаве воћке интезивније дишу од јабучастих. За дуго чување плодова у складиштима, неопходно је дисање и респирацију плодова свести на најмању могућу меру. Ово се постиже правовременом бербом плодова и правилним дефинисањем свих параметара у складиштима где је то могуће.

КАСНА СЕТВА – НИЖИ ПРИНОС

Сетва озимих стрних жита се одвија уз бројне тешкоће. У предсетвеном периоду смо имали дуготрајну сушу, што је успорило обраду земљишта. Многи произвођачи су у том периоду применили редуковану обраду земљишта и обавили сетву у оптималном року, али ће се и то одразити на принос озимих стрних жита.

Након тога наступио је период дуготрајних падавина, тако да се стало са сетвом, а као резултат тога имамо 60% засејаних површина на територији ПСС Космај-Младеновац.

Не треба одустати од сетве, мада је оптимални рок прошао, али треба да знамо да ће касна сетва утицати на принос стрних жита. Принос после 25. октобра опада, а код сетве после 10. новембра принос може бити нижи за 30-40% у односу на оптимални рок.

Пад приноса код ове касне сетве зависи од температура током новембра и децембра, односно током зиме. Идеално би било да пшеница уђе у зиму у фази почетка бокорења, а јечам у фази пуног бокорења. Касном сетвом скраћује се вегетативна фаза биљке, плићи је коренов систем.

Касна сетва је скупља, јер се земљиште теже припрема, а и норма сетве треба да буде већа за 10-20%. Како је земљиште влажније, сетва може бити и плића (3цм.).

За касну сетву треба користити сорте краће вегетације, као и оне које су толерантније за касну сетву: Ренесанса, Победа као и Европа 90, али пад приноса при касној сетви је неизбежан.

Виолета Величковић дипл.инг.

УВРТАЊЕ И ИСПАДАЊЕ МАТЕРИЦЕ У ТОКУ ТЕЛЕЊА

То је једна од болести која се може јавити у току партуса (телења) и у периоду пуерперијума код крава. Након ослобађања плода, материца се може уврнути и проћи кроз цервикални канал, а под даљим притиском, може лако да се избаци кроз стидницу.

Пуерперијум је период који траје четири недеље и у којем се порођајни канали промењени за време гравидности и порођаја, враћају поново у нормално стање. По Окљеши, пуерперијум почиње од момента када се материца ослободи постелице. Цервикални канал се постепено затвара и тај процес траје колико и сам период пуерперијума. Непосредно након партуса (телења) крава излучује обиман секрет који се постепено смањује и престаје две недеље након телења.

Узроци могу бити следећи:

- до увртања и испадања материце може доћи због сувишног растезања материце
- због аспирације материце при нагом извлачењу плода
- услед задржавања постелице која је проузроковала незатварање цервикалног канала
- јако нагнута лежишта
- старост животиња
- неподесна исхрана
- недовољно кретање које доводи до слабљења кондиције
- лабавост материчних лигамената

Да би се смањила (ублажила) могућност увртања и испадања материце, одгајивачи квалитетних прилодних грла морају превентивно да делују. Грлима треба давати квалитетне и добро избалансиране оброке, стимулација окситоцина (по телењу, краву измустити што пре или дати телету да сиса како би се стимулисало лучење окситоцина и тиме избацавање плаценте- постелице), омогућити грлима да се што више крећу (испусти, пашњаци) како би у периоду пре и после телења била у доброј- прилодној кондицији, при телењу треба користити стручну помоћ ветеринара, нагиб лежишта за краве треба да буде што мањи (1-2%).

Перић Предраг дипл. инг

СЕЛЕКЦИЈА СИМЕНТАЛЦА

Већ је познато да домаће шарено говече у типу сименталца чини нај већи део популације крава у нас. Из тога разлога овој раси се посвећује велика пажња у погледу селекције.

Ранијих година било је више појединачних покушаја да се ова раса оплемени црвено белим холштајном и монбилијаром али успех је изостао јер није било синхронизоване акције.

Данас као ни ранијих година немамо дефинисан одгајивачки програм и циљ оплемењивања те се све своди на појединачне покушаје ентузијаста ветеринара и инжењера сточарства.

Ово наводи на закључак да наше говедарство већ годинама трпи губитке јер немамо јасну стратегију у овој области.

Да би се овај проблем превазишло неопходно је усвојити одгајивачки програм кога би се сви придржавали. Док се то не деси ево неколико конкретних савета код селекције сименталца на већу производњу млека.

- јунице никада неосемењавати пре 18 месеци старости.
- јунице за приплод остављати само од нај бољих крава
- користити семе најквалитетнијих бикова сименталске расе
- ако користите монбилијар бикове водите рачуна да немају више од 50% крви ове расе.
- ако користите семе црвено белог холштајна водите рачуна да његов генотип има најмање 75% крви сименталца
- краве које не дају 25л млека на дан не треба остављати у приплоду

Са ових неколико савета, а уз помоћ стручњака можете доћи до жељеног сименталца који даје преко 6500 литара млека за 305 дана.

При оваквој селекцији доћи ће мо до оног сименталца који има коректно виме, бољи распоред сиса, мању дужину и дебљину сиса, а да при томе не изгубимо меснатост карактеристичну за сименталца.

Оваквим селекцијским радом повећаће те зараду од производње млека и тако овај посао учинити профитабилним што и јесте циљ сваког фармера

Радовановић Бранислав дипл. инг